

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ ВІДНОСИН В АЗЕРБАЙДЖАНСЬКІЙ СІМ'І

Микаїлов Р. Особливості гендерних відносин в азербайджанській сім'ї. У статті проаналізовано соціально-рольовий статус чоловіка і жінки в азербайджанській сім'ї. Охарактеризовано роль сімейних традицій у вихованні дівчинки та хлопчика. Висвітлено гендерні підходи у вихованні дітей в азербайджанській сім'ї. Виокремлено психологічні особливості та потреби чоловіка та жінки.

На даному етапі однією з найактуальніших проблем розвитку східних суспільств (ісламських країн) є рівноправ'я та гендерна рівність жінок та чоловіків.

Мусульманське близькосхідне суспільство сьогодні ще переживає перехідне становище між трансформацією традицій та релігійно-філософських надбань ісламу до європейських та загально цивілізаційних змін. Саме передовий досвід гендерних досліджень, наукових праць та законодавчого досвіду передових країн світу дають поштовх азербайджанському суспільству. Тема гендеру стає необхідним конструктором реальних практичних перетворень у суспільних відносинах, складовим базовим компонентом яких є статус жінки та чоловіка.

Сучасний гендерний портрет азербайджанської сім'ї має суперечності та сподівання знайти соціальний компроміс. З одного боку – це шаноблива до народних традицій, сімейних цінностей родина, з іншого – спокушена віхою європеїзації та індустріально-економічного нового Азербайджану. Змінюються усталені погляди, коректуються цінності, звичаї і виокремлюються нові сімейні орієнтири та надбання, де жінка вільна, має можливість будувати кар'єру і встановлювати компромісні правила в побуті та сімейно-виховних відносинах.

Ключові слова: чоловік, жінка, сімейно-виховні традиції, діти, батько, мати, гендер, гендерні ролі, гендерні стереотипи, гендерні відносини.

Микаїлов Р. Особенности гендерных отношений в азербайджанской семье. В статье проанализированы социально-ролевой статус мужчины и женщины в азербайджанской семье. Охарактеризована роль семейных традиций в воспитании девочки и мальчика. Освещены гендерные подходы в воспитании детей в

азербайджанської родини. Виділені психологічні особливості та потреби чоловіка та жінки.

На даному етапі однією з найбільш актуальних проблем розвитку східних суспільств (ісламських країн) є рівноправ'я та гендерна рівність жінок та чоловіків.

Мусульманське ближньосхідне суспільство сьогодні ще переживає перехідне положення між трансформацією традицій та релігійно-філософських досягнень ісламу в європейських та світових змінах. Саме передовий досвід гендерних досліджень, наукових робіт та законодавчого досвіду лідуючих країн світу дає толчок азербайджанському суспільству. Тема гендера стає необхідним конструктом реальних практичних перетворень в суспільних відносинах, складаючи базовий компонентом яких є статус жінки та чоловіка.

Сучасний гендерний портрет азербайджанської родини має суперечності та надії знайти соціальний компроміс. З однієї сторони - це повага до народних традицій, родинних цінностей родини, з іншої - іскушена вехою європеїзації та індустріально-економічного нового Азербайджана. Змінюються встоявшіся погляди, коректуються цінності, звичаї та виділяються нові родинні орієнтири та цінності, де жінка вільна, має можливість будувати кар'єру та встановлювати компромісні правила в побуті та родинно-виховних відносинах.

Ключові слова: чоловік, жінка, родинно-виховні традиції, діти, батько, мати, гендер, гендерні ролі, гендерні стереотипи, гендерні відносини.

Постановка проблеми. Особливість сучасного світового розвитку полягає в рівноправ'ї національностей, статей, дітей, бідних та інших груп між собою. На даному етапі однією з найактуальніших проблем розвитку східних суспільств (ісламських країн) є рівноправ'я та гендерна рівність жінок та чоловіків. Показовими є зміни, які відбуваються в сучасному азербайджанському суспільстві.

Азербайджан - це країна, яка знаходиться на перехідній Європі та Азії, і цивілізоване обличчя нації формується під впливом двох компонентів: споконвічно східного початку та західного модерністського впливу [3, с. 263]. Саме ця країна пройшла складний шлях до створення національного механізму забезпечення гендерної рівності: від залучення жінок у громадське життя та створення жіночих організацій, до визнання гендерної політики однією з провідних державних стратегій до участі жінок у процесі прийняття рішень.

Мусульманське близькосхідне суспільство сьогодні ще переживає перехідне становище між трансформацією традицій та релігійно-

філософських надбань ісламу до європейських та загально цивілізаційних змін. У цьому є свої переваги та недоліки, але з чим не можна сперечатись, то це з тим, що саме передовий досвід гендерних досліджень, наукових праць та законодавчого досвіду передових країн світу дають поштовх азербайджанському суспільству від міста до села поступово розуміти значущість жінки у суспільстві не тільки як матері чи домогосподарки, а як рівноправного представника суспільства зі своїми правами, планами, цінностями та прагненнями в житті.

Тема гендеру стає необхідним конструктом реальних практичних перетворень у суспільних відносинах, складовим базовим компонентом яких є статус жінки та чоловіка. А тому в сучасних умовах при усвідомленні гендерних відносин необхідно зосередити увагу на концептуальному розумінні таких понять і термінів як: „гендер”, „гендерні ролі”, „гендерні відносини”.

Гендер – це змодульована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої і жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями у процесі соціалізації [5, с. 11].

На думку Т. М. Мельник, гендер – досить складне поняття, оскільки розкриває багатоаспектний зміст явища. У науковій літературі воно вживається в кількох значеннях: гендер як соціально-рольова культура й культурна інтерпретація рис особистості та моделей поведінки чоловіка і жінки, на відміну від біологічної [5, с. 11].

Соціально-рольовий статус чоловіка і жінки в азербайджанській сім'ї визначають *гендерні ролі* – сукупність прийнятих норм і моделей поведінки, що диктуються конкретною соціально-культурною ситуацією. У суспільствах з різною культурою гендерні ролі відрізняються і змінюються з часом [7].

Гендерні дослідження за останні роки в Азербайджані набули великої популярності. І особливого значення набуває взаємозв'язок гендеру та сім'ї як соціальних інститутів.

Н. В Лавриненко зазначає, що неможливо зрозуміти особливості виконання гендерних ролей, що закріплюються у гендерних стереотипних уявленнях, не дослідивши їх функціонування в сімейному осередку. По своїй суті феномен гендеру та інститут сім'ї не можуть розглядатися окремо, оскільки вони нерозривно пов'язані одне з одним [4, с. 354].

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблемам гендерних відносин у сім'ї присвячені праці Л. Бабаєвої, Е. Балобанової, О. Вороніної, Н. Гафизової, Т. Дежиної, С. Заєва, И. Клециної, Т. Корольової, Д. Куна, Н. Лавриненко, Л. Юди та інші. Саме вони розкривають сутність гендерних відносин та розвивають їх наукове дослідження.

Особливості гендерних відносин у сучасному азербайджанському суспільстві висвітлені А. Аббасовим, К. Агаєвою, Р. Бадаловим, М. Гасановою, З. Гулузаде, Є. Касумовою, Є. Сулеймановою.

Сім'я та засади сімейного виховання стали предметом дослідження С. Агамалієва, А. Алізаде, М. Атакишиєвої, А. Ахмедова, Ш. Ахмедова, Г. Гадирзаде, Г. Гейбуллаєва, А. Ізмайлова, К. Кахраманової, Ф. Кочарлі, Н. Кулієвої, С. Кулієва. Вчені аналізують сімейні стосунки, особливості статевого виховання, соціально-рольовий статус жінки в азербайджанській сім'ї.

Метою статті є висвітлення та обґрунтування особливостей гендерних відносин в азербайджанській сім'ї.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сім'я в мусульманстві є центральним елементом у суспільстві. Шлюб у мусульманській сім'ї є підґрунтям для здійснення стосунків, що називається «Никях». Виховання дітей у сім'ї заохочується і є обов'язком подружжя. Розлучення є одним із богомерзких вчинків, щонайменше допускається як невідворотний вихід, коли всі заходи задля збереження сім'ї не сприяли позитивному результату. Позашлюбні зв'язки однозначно заборонені, більше того за них передбачено суворе покарання. Такі зв'язки вважаються головним джерелом повного розбещення особистості й суспільства, що призводить до моральної, фізичної деградації людей [6, с. 173].

Азербайджанці не просто не уявляють своє життя поза і без сім'ї – вони уявляють щастя в образі поконвічних (заложників, рабів) сімейної місії [1, с. 32].

Г. Гулієв вважає, що в азербайджанців існує культ сім'ї [1, с. 32]. Для них сім'я – це початок, основа і ціль життя. Азербайджанці навіть не можуть уявити своє буття без сім'ї. Людину, яка не має сім'ї, сприймають на рівні ментального прокляття. Людина без сім'ї не може бути шанованою в суспільстві.

„Прокляття і нещастя очікує на того, хто не має сім'ї або дітей, ігнорує відповідальність перед сім'єю, ставить особистісні інтереси вище сімейних. Авторитет азербайджанця знаходиться у прямій залежності від цього вміння забезпечити благополуччя своєї сім'ї, тому він зобов'язаний, якщо бажає мати високий авторитет, присвятити себе служінню сім'ї – процвітанню свого роду” [1, с. 33].

Життєва місія азербайджанця – служіння сім'ї. Кожний із ранку до вечора працює на благо своєї сім'ї. При цьому чоловік і жінка наділені специфічними місіями [1, с. 41]. Існує поняття „чоловіча” і „жіноча місія”.

Прийнято вважати, що азербайджанська сім'я і соціум функціонують на тлі архаїчно патріархальної традиції. Кожна сім'я представлена авторитетними чоловіками. Авторитет чоловіка всіляко підтримується.

Яскравою ілюстрацією цього є приклад, до якого звертається Г. Гулієв: „Послухаємо для початку розумного Насреддіна: Якось друзі спитали його: “Як тобі вдалося без конфліктів відстояти свій авторитет у сім’ї?” Молла відповів: “ Із самого початку сумісного життя ми домовилися, що всі важливі і головні питання буду вирішувати я, а маленькі і несуттєві – дружина.” У нього спитали: які питання головні, які другорядні? Молла спокійно відповів: “Головні – це проблеми світової політики, війни і миру, еволюції всесвіту, прогресу цивілізації, загрози глобальних катастроф тощо. А дружина вирішує інші дрібні проблеми – порядок у сім’ї, організація сімейних свят, виховання дітей, догляд за батьками, підтримання тісних стосунків із сородичами, залагодження конфліктів” [1, с. 42].

Але цей приклад можна сприймати по-різному. З нього ми можемо припустити, що по формі сім’я лише патріархальна, а по суті і важливості проблем – матріархальна. Сім’я представляє собою синтез двох (чоловічого і жіночого) образів життя – стратегій поведінки.

Світ жінки обмежений простором сім’ї, яка своєю відстороненістю відгороджує її від зовнішнього світу. Активний образ життя чоловіків протікає поза зоною сім’ї, хоча сім’я залишається центром їх думок і потягів.

Сімейна місія прирікає чоловіків на страждання з метою пошуку і доставки хліба насущного. А родина залишається під опікою жінки. Вона відповідає за порядок і затишок, вона – оплот сім’ї.

Вона, як казав Насреддін, вирішує „всі дрібні” проблеми сім’ї, від її життєвої мудрості залежить благополуччя сім’ї і роду. Честь сім’ї – це, перш за все, честь жінки, і традиція цим пишається [1, с. 62].

Азербайджанець як чоловік – типовий представник патріархального суспільства. Відповідно, такому суспільству притаманний культ сина: призначення шлюбу і сім’ї – „відтворення чоловіків”, і тому народження «оглан» (сина), справжнього „кіши” (чоловіка) – особливе свято для всього роду, яке знаменує собою гарантію продовження роду.

Становлення „культу жінки” дає нам можливість зрозуміти особливість ролі жінки в організації сім’ї і збереженні традицій. У традиційній сім’ї дівчинка народжується в ампула „нареченої”, і все її життя – постійне здійснення жіночої місії. У неї майже немає дитинства, особистісної моделі життя, вибору вільного кохання. Вона народжується для того, щоб „покласти початок” новій повноцінній сім’ї.

По лінії долі дівчинці не бажано з’являтися на світ раніше сина (брата). Поява дівчинки (при відсутності сина) сприймається як тимчасове тактичне непорозуміння [1, с. 63]. Раніше, якщо взагалі в сім’ї не народиться хлопчик, чоловік міг наважитись на новий, додатковий шлюб.

З дитинства дівчина засвоює премудрості „жіночої долі” – бути в готовності задовольнити майже всі побутові примхи старших, особливо

чоловіків. Дівчина розуміє, що вона скоро покине свою сім'ю.

Дівчина постійно відчуває на собі моральний контроль. Навіть у середині дому її зона життя обмежується: допуск до гостей і в кімнату, де відпочивають чоловіки, не заохочується. Звичайні дитячі пустощі, легковажність, цікавість суперечать моральному образу жінки, і негайно її поведінка коректується.

Дуже швидко дівчина перевтілюється у наречену (жінку). При цьому не передбачається передача якогось сексуального досвіду життя. Дівчинку частіше представляють як наречену, майбутню повноцінну „ханум”. Її можна з народження „авансом одружити” в якості майбутньої нареченої. І вже тоді родина майбутнього нареченого активно контролює її поведінку. Але ще й сьогодні інколи зберігається традиція укладання повноцінного офіційного шлюбу з 14 років.

Мета дівчинки – одруження, щоб не залишитися „другорядною”. Наречена дуже рано засвоює прагматичну доречність жіночої місії – одружитись, народити дітей і утвердитись у ролі господарки в сім'ї.

І тільки з моменту, коли наречена залишає рідний дім і перебирається в будинок нареченого, вона отримує можливість зайняти почесне місце в сімейній ієрархії: тепер вона дружина, мати – господарка сімейного вогнища.

По мірі становлення її сім'ї (народження дітей), з'являються умови для здобуття трохи більшої свободи, яку дозволяє жінці (матері) традиція [1, с. 66-67]. Вона вже не другорядна людина, а головна фігура сім'ї. І хоч вона не обирає чоловіка і сім'ю – її долю вирішує її батько, а також батько майбутнього чоловіка, але нову, уже свою сім'ю створює вона. Такий підхід не викликає спротиву, так як тільки одруження дає їй можливість на здійснення деяких бажань.

Бути жінкою (матір'ю) в традиційній азербайджанській сім'ї в рівній мірі важко і легко, почесно і принизливо. Жінці важко від того, що вона несе відповідальність майже за всі тяготи внутрішньо-сімейного життя. Все її існування обмежене простором сім'ї. Жінка не має можливості діяти по-іншому. За чоловіком зберігається право на нову сім'ю або на другу (третю) дружину. А жінка, навпаки, не має права на розлучення, повторне одруження, тому, що у синів має бути тільки один батько. Жінка приречена на довічне життя із чоловіком, яким би нестерпним він не був. Вона не може створити нову сім'ю – сини не дозволять їй удруге одружуватись. У деяких випадках вдова може стати дружиною близького родича покійного чоловіка.

У той же час, підвалини сім'ї більшою мірою формує жінка (мати), і від її бажань залежить авторитет чоловіка, сім'ї, роду. Без жінки неможлива гармонія сімейного життя і тим самим підтримка стійкості традицій.

Соціальні трансформації у пострадянський період призвели до серйозних змін у гендерному порядку азербайджанського суспільства,

виникнення нових гендерних ролей або перетворення вже існуючих. Формуються дві основні тенденції.

Перша – патріархальний ренесанс – зміцнення уявлень про біологічне призначення статей і чіткий розділ статевих ролей: чоловік годувальник і публічна особа, жінка – берегиня родинного вогнища. Ця установка домінує як на побутовому рівні, так і в політичній ідеології [2, с. 2].

З іншого боку, спостерігається тенденція жіночої емансипації через успішне освоєння жінками ринкового та громадсько-політичного простору. Жінка отримала можливість займатись кар'єрою і професійним розвитком. Але нові ролі жінки сприймаються суспільством як індикатор „маскулізації” жінок і як загроза владі і домінуючому становищу чоловіків у суспільстві, як претензія бути з ними в однакових правах.

Вважається, наприклад, що основною причиною „маскулізації” жінок виступає їх фінансова незалежність, у випадку, коли доходи дружини перевищують доходи чоловіка, або, коли дружина стає основним постачальником засобів для утримання родини. Утрата статусу „годувальника” хворобливо сприймається чоловіками і сприяє виникненню свого роду комплексу соціальної неповноцінності.

Дослідники сучасного азербайджанського суспільства відзначають, що подібні пошуки жінками нових „гендерних ролей” відбуваються на тлі посилення відродження традиційних уявлень про образ „ідеальної жінки”, основною функцією якої залишається турбота про родинне вогнище в „ідеальній азербайджанській сім'ї”.

Ю. Гурєєва відмічає, що всі західні дослідниці, які аналізували ситуацію азербайджанських жінок у публічній і приватній сферах, впевнені, емансиповані та незалежні в публічній сфері, вони демонстративно покірні і залежні від чоловіків – членів сімейної общини [2, с. 4].

Зустрічаються випадки, коли успішні в очах суспільства жінки, які мають престижну роботу, терплять побої за такі проступки, як відвідування родичів або сусідів без попереднього узгодження з чоловіком.

Тема домашнього насильства навіть актуальна для жінок, які займаються гендером на урядовому рівні і відмовились від зарубіжних поїздок, якщо чоловік не давав на це дозволу. Дехто представляє ці факти як позитивне явище – прояв турботи з боку чоловіка.

Безумовно, свою роль відіграють релігійні традиції, які активізувалися у пострадянському просторі. Незалежна поведінка жінок стає загрозою для чоловічої гідності. А збереження і сталість патріархальних норм і гендерної асиметрії в азербайджанському суспільстві значно ускладнює вибір жінками нових ролей.

У період незалежності Азербайджану вплив європейських та близькосхідних схожих за етнічними ознаками країн, таких як Туреччина,

дали новій країні поштовх у розвитку ринкових відносин, суспільно-політичних, у тому числі гендерних аспектів. У цілому позитивні кроки проявляються в наданні жінкам офіційних державо-регулюючих прав щодо трудової зайнятості та захисту прав жінок. Але треба розуміти, що утвердження соціально-рольового статусу азербайджанської жінки на законодавчому рівні інколи стає загрозою традиційній моделі сімейних стосунків та сімейного виховання. Жінка стає перед вибором: або кар'єрне зростання, або – сім'я. Стосовно Азербайджану треба зауважити, що сучасні азербайджанські жінки не втрачають головної жіночої функції материнства і бажають мати сім'ю, і далеко не кожен чоловік буде хотіти отримати за дружину жінку, яка має поважну посаду, трудові зобов'язання і високу заробітну плату.

У даний історичний проміжок часу ми можемо споглядати перехідний затяжний період, у якому жіноча та чоловіча половина намагаються пристосуватися в нових умовах розвитку суспільства та порозумітися, але їм заважають традиційні сімейні зобов'язання, побутові, виховні звичаї, релігійна приналежність, батьки та осуд суспільства.

Для того, щоб відтворити повноцінну гендерну картину сучасного азербайджанського суспільства, необхідно врахувати велику різницю між міським та сільським населенням. Сімейні стосунки і відносини у місті та в селі суттєво різняться. Сільське населення подекуди пішло на крок назад і намагається відродити дорадянські традиції в побутових та релігійних відносинах. У містах намагаються пристосуватися до нових течій розвитку світового співтовариства, або хоча б іти в ногу з часом (так, наприклад, як у столиці – Баку), що не завжди вдається.

Сучасну характеристику азербайджанської родини дає М. Гасанова у своїй праці, присвяченій азербайджанській сім'ї. Вона звертається до визначення, що сім'я – добровільний союз, побудований на взаємній домовленості та бажанні жінки та чоловіка. Відносини, що складаються між ними в сім'ї, можна розцінювати як природні відносини людини до людини [8]. Тобто сім'я в уявленні сучасних прогресивних азербайджанців поступово оцінюється як добровільний із обох боків осередок суспільства, з поважним ставленням один до одного. Але в реалії на практиці ці речі дещо перебільшені, і пройде достатньо часу, щоб вони стали новим ціннісним здобутком для більшості азербайджанського суспільства.

Висновки. Сучасний гендерний портрет азербайджанської сім'ї має суперечності та сподівання знайти соціальний компроміс. З одного боку – це шаноблива до народних традицій, сімейних цінностей родина, з іншого – спокушена віхою європеїзації та індустріально-економічного нового Азербайджану. Змінюються усталені погляди, коректуються цінності, звичаї і виокремлюються нові сімейні орієнтири та надбання, де

жінка вільна, має можливість будувати кар'єру і встановлювати компромісні правила в побуті та сімейно-виховних відносинах. У наш час чоловікові необхідно поважати вибір жінки, рахуватися з її життєвими принципами та не тиснути на неї, і тоді, можливо, буде сформована нова модель сімейних відносин, що ніяким чином не завадить гендерно-чутливому сімейному вихованню в родині.

Список використаних джерел

1. Гулиев Г. Архетипичные азеры: лики менталитета / Г. Гулиев. – Баку: издательство «ЕНИ-НЕСИЛ», 2002. – 354 с.
2. Гуреева Ю. Национальный «гендер»: made in azerbaijan / [Електронний ресурс] / Ю. Гуреева. – Режим доступу: ge.boell.org/sites/default/.../. – Назва з екрану.
3. Касумова Е. В., Национальный институциональный механизм по гендерному равенству в Азербайджане [Електронний ресурс] / Е.В. Касумова. – Режим доступу: <http://yandex.ua/search/?text=%D0%BC%>. – Назва з екрану.
4. Лавриненко Н. В. Гендерні відносини в родині / Н. В. Лавриненко // Основи теорії гендеру: навчальний посібник. – К.: „К.І.С.”, 2004. – 536 с.
5. Мельник Т. М. Гендер як наука та навчальна дисципліна / Т.М. Мельник // Основи теорії гендеру: навчальний посібник. – К.: „К.І.С.”, 2004. – 536 с.
6. Микаїлов Р. П., Юда Л. А. Філософсько-етичні та релігійні засади виховних традицій азербайджанської сім'ї // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – Вип. 122 / Черніг. Нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М. О. – Чернігів: ЧНПУ, 2014. – С. 170-174.
7. Словник гендерних термінів / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://medbib.in.ua/slovar-gendernyih-terminov-42489.html> – Назва з екрану.
8. Həsənova M. Azərbaycanla ailə: hüquqi vədemoqrafik aspektləri. – B., 2004.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Guliev G. Arhetipichnye azery: liki mentaliteta / G. Guliev. – Baku: izdatel'stvo «ENI-NESIL», 2002. – 354 s.
2. Gureeva Ju. Nacional'nyj «gender»: made in azerbaijan / [Elektronij resurs] / Ju. Gureeva. – Rezhim dostupu: ge.boell.org/sites/default/.../. – Nazva z ekranu.
3. Kasumova E. V., Nacional'nyj institucional'nyj mehanizm po gendernomu ravenstvu v Azerbajdzhane [Elektronnij resurs] / E.V. Kasumova. – Rezhim dostupu: <http://yandex.ua/search/?text=%D0%BC%>. – Nazva z ekranu.
4. Lavrinenko N. V. Genderni vidnosini v rodini / N. V. Lavrinenko // Osnovi

- teorii genderu: navchal'nij posibnik. – K.: „K.I.S.”, 2004. – 536 s.
5. Mel'nik T. M. Gender jak nauka ta navchal'na disciplina / T.M. Mel'nik // Osnovi teorii genderu: navchal'nij posibnik. – K.: „K.I.S.”, 2004. – 536 s.
 6. Mikailov R. P., Juda L. A. Filososfs'ko-etichni ta religijni zasadi vihovnih tradicij azerbajdzhans'koï sim'ï // Visnik Chernigivs'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni T. G. Shevchenka. – Vip. 122 / Chernig. Nac. ped. un-t im. T. G. Shevchenka; gol. red. Nosko M. O. – Chernigiv: ChNPU, 2014. – S. 170-174.
 7. Slovník gendernih terminiv / [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <http://medbib.in.ua/slovar-gendernyih-terminov-42489.html> – Nazva z ekranu.
 8. Həsənova M. Azərbaycanda ailə: hüquqi vədemoqrafik aspektləri. – B., 2004.

Mykailov R. Special features of gender relayions in azerbaijani family. The article analyzes the socio-role status of men and women in Azerbaijani families. The role of family traditions in girls and boys education, and role of parents and elders are characterized. Gender approaches in the education of children in Azerbaijani families are highlighted. Author determined psychological characteristics and needs of men and women in the family and employment duties.

At this stage, one the most urgent problems of the eastern societies (Muslim countries) is the equal rights and gender equality between women and men.

Middle East Muslim society today is going through a transitional position between transformation of traditions and religious-and-philosophical heritage of Islam to European civilization and general changes. The best practices of gender studies, researches and legal experience of advanced countries give push to Azerbaijani society from city to village to understand the importance of women in society. Gender theme becomes a necessary mechanism of real practical changes in social relations, the basic component of which is the status of women and men. Modern gender Azerbaijani family portrait has contradictions and hopes to find a social compromise. On the one hand, it is respectful to the traditions, and family values, on the other is seduced to Europeanization and the New industrial and economic Azerbaijan.

The firmed views are changing, the values and customs are corrected, and new family orienting points and heritage, where the woman is free, has the opportunity to build a career and establish a compromise rules in the home and family and educational affairs, are distinguished.

Key words: a man, a woman, family and educational traditions, children, a father, a mother, gender, gender roles, gender stereotypes, gender relations.

Отримано 1.04.2015 р.